

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET

ASUTUSESISESEKS KASUTAMISEKS

Märge tehtud: 14.12.2023

Kehtiv kuni: 31.01.2024

Kehtiv kuni kirjeldus: Juurdepääsupiirang kehtib kuni otsuse jõustumiseni

Alus: AvTS § 35 lg 1 p 2

Teabevaldaja: Sotsiaalkindlustusamet

Oru Hooldekodu
Räägu, Linnamäe, Lääne-Nigula vald
hooldekodud@laanenigula.ee

14.12.2023 nr 5.1-3/35555-2

JÄRELEVALVE AKTI KAVAND

I ÜLDSÄTTED

- 1.1. Järelevalve teostamise õiguslik alus on sotsiaalhoolekande seadus (SHS) § 157 lõige 3.
- 1.2. Järelevalve tegemisel kontrolliti väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse vastavust SHSis ja sotsiaalkaitseministri 01.07.2023 määrusele nr 36 sätestatud nõuetele ning teenuseosutaja vastavust majandustegevuse nõuetele Oru Hooldekodu (registrikood 75011725), mille juriidiline aadress on Linnamäe küla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa.
- 1.3. Järelevalve etteteatamata paikvaatluse aeg Oru Hooldekodu (edaspidi Hooldekodu) tegevuskohas aadressil Räägu, Linnamäe küla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa oli 21.09.2023.
- 1.4. Järelevalve teostajad: Sotsiaalkindlustusameti (edaspidi SKA) õiguse ja järelevalve osakonna järelevalve talitluse juhtivspetsialist Kristel Vallsalu, järelevalve peaspetsialistid Tõnis Palgi, Kadri Plato ja Ülle Sihver.
- 1.5. Järelevalves kasutatud meetodid: paikvaatlus, vestlused töötajate ja klientidega, dokumentide vaatlus ja analüüs.
- 1.6. Teenuseosutaja poolt osales järelevalvetoimingutes juhataja Elle Ljubomirov.

II JÄRELEVALVE TULEMUSED

SKA tuvastas, et Oru Hooldekodu ei ole täitnud kõiki seadusega sätestatud nõudeid:

2.1 Majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse (MSÜS) § 30 lõige 2, mille kohaselt tegevusloa kontrolliesemega seotud asjaolude ja kõrvaltingimustega seotud asjaolude muutumisest teatab ettevõtja tegevusloa andmiseks pädevale majandushaldusasutusele viivitamata, kuid hiljemalt viie tööpäeva jooksul. Teenuseosutaja ei ole ei ole täitnud MSÜS § 29 sätestatud ettevõtja hoolsuskohustust ning ei ole teatanud majandustegevusega seotud asjaolude muutustest (uue vahetult teenust osutava isiku tööle võtmisest ega töösuhte lõppemisest) tegevusloa menetlejat (SKA) informeerinud.

MTRi andmetel 13.09.2023 ja 01.11.2023 seisuga on Oru Hooldekodu abihooldustöötajaks märgitud A.J, kellega töösuhte tööregistri andmetel puudub. Samuti on Oru Hooldekodu

29.09.2023 esitanud SKAle töötajate nimekirja, kus on hooldajaks märgitud K. S (töötab VÕS alusel), kuid keda ei ole hooldajana MTRi kantud.

2.2 SHS § 21 lg 2, mis sätestab, et teenuseosutaja koostab koostöös teenuse saajaga või juhul, kui teenuse saaja pole kontaktne, teenuse rahastajaga 30 päeva jooksul teenuse osutamise alustamisest arvates isikule hooldusplaani.

Hooldusplaanid ei ole koostatud koostöös teenusesaaja või teenuse rahastajaga.

2.2 SHS § 21 lg 4, mis sätestab, et hooldusplaan peab sisaldama hooldusteenuse osutamise eesmärki, eesmärgi saavutamise tegevusi ja sagedust ning teenusosutaja hinnangut tegevuste elluviimise kohta.

Teenusesaajate M. H ja V. P-J. hooldusplaanides puudus eesmärk, üheski analüüsitud hooldusplaanis ei oldud eesmärgi saavutamiseks pandud tegevusi ega hinnangut tegevuste elluviimise kohta.

2.3 SHS § 22 lg 3, mis sätestab, et hooldusteenust osutavad vahetult hooldustöötaja ja abihooldustöötaja. Abihooldustöötaja tööd juhendab hooldustöötaja.

Abihooldustöötaja J. I viibis tööl 24-tunnises vahetuses osaliselt üksinda käesoleva aasta augustis 08., 19., ja 28. kuupäeval; käesoleva aasta septembris 02., 12., 19., 20, 26., ja 28. kuupäeval; oktoobris 28. kuupäeval. Abihooldustöötaja P.R viibis tööl 24-tunnises vahetuses osaliselt üksinda käesoleva aasta augustis 04., ja 13. kuupäeval; septembris 06., 09., 17., ja 22.kuupäeval; oktoobris 06., 10., 14., 22., 25., ja 29. kuupäeval. Abihooldustöötaja A. J viibis 24-tunnises vahetuses osaliselt üksinda tööl käesoleva aasta 18. augustil.

2.4 SHS § 22 lg 4, mis sätestab et, teenust vahetult osutaval hooldustöötajal peab olema täidetud üks järgmistest ettevalmistusnõuetest:

1) läbitud hooldustöötaja kutsestandardis kirjeldatud õpiväljundite saavutamisele suunatud kutseõppe tasemeõppe õppekava;

2) läbitud hooldustöötaja kutsestandardis kirjeldatud õpiväljundite saavutamisele suunatud täienduskoolituse õppekava;

3) isikul on kutseeaduse alusel antud hooldustöötaja kutse

Oru Hooldekodus tegi isikuhooldustoiminguid (peseb oma toakaaslast) ka teenusesaaja N. K., kellel SKA andmetel ei ole nõuetekohast ettevalmistust.

2.5 SoMm nr 36 § 2 lg 5 p, mille järgi tuleb teenusesaajat abistada ja juhendada pesemisel, sealhulgas üle keha pesemisel vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui üks kord nädalas.

Teenusesaaja üldpesu ja küüntelõikuse lehel on näha, et inimene on üldpesus käinud käesoleval aastal peale määruse jõustumist 01.07.2023 09.07, 20.07 (vahe 11 päeva), 03.08 (vahe 13 päeva), 11.08 (vahe 8 päeva), 28.08 (vahe 17 päeva), 10.09 (vahe 13 päeva) ja 20.09 (vahe 10 päeva). Teine teenusesaaja (K.K) on pesemas käinud juulis kahel korral (06.07 ja 26.07) ja augustis kahel korral (07.08 ja 16.08) ning septembris ühel korral (06.09).

III JÄRELEVALVEMENETLUSE KOKKUVÕTE

3.1 Üldandmed

Hooldekodule on 30.12.2019 väljastatud väljaspool kodu osutatava üldhooldusteenuse osutamiseks tegevusluba nr SÜH00145 maksimaalselt 40le kliendile tegevuskohas Räägu, Linnamäe küla, Lääne-Nigula vald, Läänemaa. Järelevalvetoimingute alguses oli majandustegevuse registrisse (MTR) kantud kokku 6 hooldus-ja 3 abihooldustöötajat.

Hooldekodu asub Linnamäe külas, looduskaunis kohas, endises mõisahoones. Hooldekodu on hiljuti renoveeritud: selle käigus lõhuti välja majas asunud vanad ning remont vajavad ahjud ning paigaldati uus küttesüsteem. Hooldekodu asub kahel korrusel: teisel korrusel on peamiselt iseseisvalt liikuvad teenusesaajad ning esimesel korrusel on rohkem liikumisraskustega inimesed. Kahe korruse vahel liikumiseks on paigaldatud majja lift. 29.09.2023 seisuga viibis üldhooldusteenusel 39 inimest.

3.2 SHS ja SoMm nr 36 sätestatud nõuete täitmine

3.2.1 Hooldusplaan

Paikvaatluse ajal toimunud vestluses Hooldekodu juhatajaga selgus, et enne hooldusreformi jõustumist 01.07.2023 võttis juhataja initsiatiivi ja hindas kõik nende majas teenusel olevate inimeste abivajaduse uuesti ära. Selle hindamise tulemused kanti exceli tabelisse ning nimetati hooldusplaaniks. Hindamisel osalesid juhataja sõnul tema ise, hooldusjuht, (teenusesaaja) hooldustöötaja ja meditsiini õde.

Vestlustest teenusesaajatega ja nende lähedastega selgus, et nad ei ole teadlikud sellest, mis on hooldusplaan või teenuseosutaja kohustusest hooldusplaani koostada. Samuti ei ole nad enda väitel hooldusplaanide koostamises (teadlikult) osalenud.

Kuigi juhataja kinnitas vestluses, et teenusesaaja lähedased (rahastajad) täidavad enne inimese teenusele tulemist ära eelankeedi, mille andmeid kasutatakse teenusesaajale teenuse osutamisel, ei ole neid hooldusplaani koostamisel kaasatud. Peale lähedaste rahastavad üldhooldusteenust ka kohalikud omavalitsused (KOV). Kaks KOVi viiest (kelle inimesed Hooldekodus teenusel on) kinnitasid SKAle, et on olnud kaasatud teenusesaajate hooldusplaanide koostamisse.

Järelevalve käigus analüüsitud M. H ja V. P-J. hooldusplaanides ei ole püstitatud eesmärki, E. K ja E. L hooldusplaanides on püstitatud eesmärk äärmiselt üldine („hoida stabiilsena), samuti V. K hooldusplaanis („hoida stabiilsena ja liikuvuses“). Üheski hooldusplaanis ei ole kirjas eesmärgi saavutamiseks vajalikke tegevusi, samuti ole teenuseosutaja hinnangut tegevuste elluviimise kohta.

SKA selgitab, et kuigi üldhooldusteenusele tulevad reeglina kehva tervisliku olukorraga inimesed, kelle taastumine ei pruugi olla võimalik, saab ka neile eesmärke seda. Enamasti on võimalik säilitada nende tegevusvõimet mingis valdkonnas: nt iseseisvalt söömine ja/või joomine (ka kahvli või lusika käes hoidmine), tualetis käimine, iseseisvalt või hooldaja abiga enda voodis keeramine, minimaalsed hügieenitoimingud (nt näo pesemine) vms. Selliste eesmärkide püstitamine ja saavutamine aitab teenusesaajal olla kauem iseseisvam, hoida nende inimvääriskust ja üldist paremat enesetunnet. Samuti aitab iseseisvam teenusesaaja hoida ka hooldustöötaja töökoormust madalamal.

3.2.2 Hooldus- ja abihooldustöötajate töö aeg

Hooldekodu juhataja selgitas vestluses, et päevasel ajal on majas 3 töötajat: vanemhooldaja (esmaspäevast reedeni), hooldaja, kelle vahetus kestab 24 tundi ja hooldaja, kelle vahetus kestab 12 tundi. Öösel on majas üks hooldaja.

Hooldekodu juhatajal paluti analüüsiks saata 2023. aasta augusti, septembri ja oktoobri töögraafikud. Töögraafikutest selgus, et

- Abihooldustöötaja J. I viibis tööl 24-tunnises vahetuses osaliselt üksinda käesoleva aasta augustis 08., 19., ja 28. kuupäeval; käesoleva aasta septembris 02., 12., 19., 20, 26., ja 28. kuupäeval; oktoobris 28. kuupäeval.
- Abihooldustöötaja P.R viibis tööl 24-tunnises vahetuses osaliselt üksinda käesoleva aasta augustis 04., ja 13. kuupäeval; septembris 06., 09., 17., ja 22.kuupäeval; oktoobris 06., 10., 14., 22., 25., ja 29. kuupäeval.
- Abihooldustöötaja A. J viibis 24-tunnises vahetuses osaliselt üksinda tööl käesoleva aasta 18. augustil.

3.2.3 Teenusesaaja privaatsus

Paikvaatlusel selgus, et Hooldekodus ei ole aktiivselt kasutusel privaatsuse tagamiseks sirmid vms vahendid. Seega tubades, kus elab mitu teenusesaajat koos, ei ole tagatud isikuhooldustoimingute ajal privaatsus. Sirmid on küll olemas, nii esimesel kui teisel korrusel, kuid aktiivselt neid ei kasutata. Seda kinnitasid vestlused nii töötajate kui teenusesaajatega. Ka lähedased töid oma vestlustes välja, et privaatsust Hooldekodus ei ole.

Oru hooldekodusse sisenedes, jääb esimese korruse vasakusse tiiba üks läbikäidav tuba. Toas elab kaks voodikeskset meesterahvast. Nende toast vasakule poole liikudes jääb meditsiiniõe töötuba ja töötajate WC ning paremale poole liikudes saab järgmisse tuppa, kus elavad kolm liikuvat meesterahvast. Nimetatud läbikäidava toa uks on pidevalt lahti ning elanikel ei ole võimalik seda sulgeda. Samuti ei ole nende privaatsuse tagamiseks võimalik ette tõmmata sirmi, kardinaid vms vahendit.

Kui teenusesaajale tulevad külalised, siis enamasti suheldakse teenusesaaja toas (ka siis kui on mitmekesi ühes toas), kuigi võimalus on kasutada ka 1. korruse verandat. Suvel kasutatakse palju võimalust olla aias.

3.2.4 Suhtlemine teenusesaajate lähedastega

Hooldekodu juhataja on suhtlemise lähedastega suures osas võtnud enda ülesandeks ning hooldajad suhtlevad lähedastega siis, kui nad tulevad Hooldekodusse kedagi külastama või helistavad informatsiooni saamiseks. Juhataja suhtleb lähedastega põhjalikult juba enne seda, kui inimene teenusele tuleb: lähedastel tuleb täita ära eelankeet inimese kohta info saamiseks ning juhataja nõustab neid seoses hooldusreformist tulenevate muudatustega. Samuti saavad lähedased soovi korral juhatajale helistada, kui neil on kaebusi teenusekvaliteedi osas või muid teenusega seotud murekohti.

Teenusesaaja ägedast terviserikkest (mis vajab haiglaravi) või surmast, teavitab lähedast vanemhooldaja või juhataja.

3.2.5 Isikuhooldustoimingud

Hooldekodus tehakse toit valmis koha peal. On olemas suur söögisaal, kuhu tuleb ise sööma ca 19 inimest, ülejäänutele viiakse toit tuppa. Ühte inimest peab toitma. Diabeetikutele eraldi menüüd ei ole, aga seinal on märkmed inimeste toitumiseelistuste ja vajaduste kohta (nt laktoositalumatus, kes joob piima asemel keefirit, kes ei söö piimasuppi vms). Kokal on ka teada, kelle toit tuleb purustada, kes vajab püreestatud toitu.

Jootmisegraafikuid Hooldekodus ei peeta, kuid on hooldaja tööülesanne jälgida, et inimese joogitass oleks pidevalt täis ja talle kättesaadav.

Isikuhooldustoimingute tegemiseks on olemas abivahendeid: libilinad, pesutoolid, ratastoolid, lift. Tõstukit Hooldekodul ei ole ja töötajate sõnul puudub selleks ka vajadus, kuna on ainult üks raskem teenusesaaja.

Järelevalve paikvaatlusel tuvastati hooldajate toa seinastendil olnud pesemisgraafikust, et üks majas elav inimene N. K ülesandeks on pesta oma toakaaslast. Vestluses juhiga selgus, et N. K peseb hooldaja juhendamisel oma toakaaslast, kuna toakaaslasel A.-l on psüühikahäire, mistõttu ta ei lase endale hooldajaid ligi. Ainukene, kellel õnnestub füüsiliselt A-d pesta, on N. K. Juhataja kinnitas, et muudavad seda praktikast ning leiavad teise võimaluse A. pesemiseks.

Vestluses juhatajaga selgus, et isikuhooldustoimikuid Hooldekodus kaardistatakse ja üldpesu toimub iga 10 päeva tagant (kontrollib vanemhooldaja). Juhataja oli teadlik, et määruse nõue on vähemalt 7 päeva tagant ning kinnitas, et viivad üldpesu sageduse määrusega kooskõlla. Voodikesksete elanike puhul toimub iga öhtune tualett, kus puhastatakse need kehapiirkonnad, mis võivad higistamise tõttu minna hauduma ning põhjustada naha seisukorra halvenemist.

Paikvaatlusel tutvuti teenusesaajate isikutoimikutega, kus muuhulgas on märgitud nende üldpesu ja küünte lõikamine. Lehtedelt selgus, et üks teenusesaaja (L.P) on üldpesus käinud käesoleval aastal peale määruse jõustumist 01.07.2023 09.07, 20.07 (vahe 11 päeva), 03.08 (vahe 13 päeva), 11.08 (vahe 8 päeva), 28.08 (vahe 17 päeva), 10.09 (vahe 13 päeva) ja 20.09 (vahe 10 päeva). Teine teenusesaaja (K.K) on pesemas käinud juulis kahel korral (06.07 ja 26.07) ja augustis kahel korral (07.08 ja 16.08) ning septembris ühel korral (06.09). Kolmas teenusesaaja (A. P), kelle isikutoimikuga tutvuti, oli üldpesus käesoleva aasta juuli, augusti ja septembri kuus käinud iga 2-3 päeva tagant. See näitab, et teenusesaajate pesemas käimise võimalused on erinevad, mis on tervitatava isikukeskne lähenemine, kuid vastavalt määruse nõuetele peab inimese üldpesu toimuma vähemalt 7 päevase intervalliga.

Mähkmete vahetamine toimub kolm korda päevas, vajaduse korral vahetatakse ka tihedamini.

3.2.6 Terviseseisundiga seotud toimingud

Hooldekodus töötab 0,5 koormusega õde. Õde käib kaks korda nädalas ning teeb meditsiinilised toimingud ise (nt sidumised). Samuti on õe ülesanne hoida teenusesaajate raviskeemid päevakohastena, tellida ravimeid ning jagada ravimid nädala peale ära. Hooldajad saavad siis iga inimese karbist, vastavalt õe poolt jagatule, elanikele rohud anda. Pigem on juhataja sõnul mure lähedastega, kes toovad oma inimesele käsimüügi ravimeid ning seda õega eelnevalt kokku leppimata. Käsimüügiravimid aga võivad arsti poole välja kirjutatud ravimitega koostoides põhjustada inimese terviseseisundi halvenemist.

Juhul, kui teenusesaajal on tekkinud lamatis, oskavad hooldajad selle ära tunda ning annavad sellest teada õele. Tema vaatab tekkinud nahakahjustuse üle ning annab hooldajatele juhised,

kuidas edasi käituda. Lamatiste ennetamiseks keeramise lehti ei ole, kuid on vaikiv kokkulepe, et voodikeskseid teenusesaajaid pööratakse kahe tunni järel päevasel ajal ja iga kolme tunni järel öisel ajal.

Teenusesaaja tervises seisundi muutumisel, võtab öde ühendust konsultatsiooniks perearstiga, vajadusel paneb eriarsti vastuvõtuks aja. Saadud aeg märgitakse hooldajate tuppa tahvlile. Teenusesaajaga eriarstile läheb kas lähedane või vanemhooldaja.

3.2.7 Füüsilise, vaimse ja sotsiaalse aktiivsuse toetamisega seotud toimingud

Vestlusest Hooldekodu juhatajaga selgus, et tal ei ole õnnestunud leida Orule töötajat, kes pakuks teenusesaajatele mõtestatud vaba aja või aktiveerivaid tegevusi. Vestluse toimumise ajal oli see vanemhooldaja ülesanne, seda kinnitasid ka vestlused hooldustöötajatega.

Vestlusest vanemhooldajaga selgus, et hooldajad tegelevad inimeste vaba aja sisustamisega. Töötajate saavad sõnul teenusesaajad on päevi sisustada teleka vaatamisega, raadio kuulamisega, teineteisega vestlemisega. Juhataja ja vanemhooldaja lisavad, et värvitakse pilte, mängitakse kabet ja doominot, ilusa ilmaga käiakse õues. Lisaks käivad majas ka esinejad: nt külakapell, naine akordioniga, kohalik lasteaed või käivad külas Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilased.

Teenusesaajad ei osanud vaba aja mõtestatud tegevusi nimetada, pigem räägiti televiisori vaatamisest, lugemisest ja ristsõnade lahendamisest. Samuti mainiti, et kontserte käiakse andmas. Ka teenusesaajate lähedased tõid välja, et üldiselt ollaks teenusega rahul, kuid tegevusi teenusesaajatele on vähe ning hooldajatel ei ole võimalik oma töökoormuse juures elanikega niisama suhelda.

3.3 Majandustegevusnõuete täitmine

SKA algatas Hooldekodu üle järelevalve 13.09.2023, kui esmakordselt kontrolliti Hooldekodu töötajate andmeid majandustegevuse registrist ning nende vastavust tööregistri. Võrdlusest selgus, et MTRi on kantud abihoolajana A. J, kellega Hooldekodul puudus kehtiv töösuhe.

Järelevalve paikvaatlusel paluti juhatajal saata SKAle töötajate nimekiri, milles oli hooldajana töötavaks märgitud K. S, kelle andmeid aga ei ole kantud MTRi.

SKA juhib tähelepanu, et kõikidest hooldus- ja abihoolustöötajaid puudutavatest muudatustest tuleb SKAd majandustegevusregistri kaudu teavitada **viie tööpäeva jooksul**. Hooldus- ja abihoolustöötajale SHSis sätestatud nõuded on üks tegevusloa kontrolli ese, mistõttu on oluline, et nende kõikide puhul on nõuded täidetud.

IV Tähelepanekud ja soovitused

4.1. Oru Hooldekodus on Lääne-Nigula valla [kodulehekülje](#) andmetel hoolduskoha kohamaksumus 1000€ kuus ja põetuskoha maksumus 1075€ kuus, sellest hoolduspersonali kulu ühe teenusesaaja kohta on 575€ kuus. Rahandusministeeriumi poolt käesoleva aasta juunis koostatud hoolduskulu mudeli soovitusliku näidiskalkulaatori andmetel peaks Oru Hooldekodus hoolduspersonali kulu ühe teenusesaaja kohta kuus olema 509 €. Kalkulaatoris on hooldus- ja

abihooldustöötaja töötasudena arvesse võetud meditsiinisüsteemis töötavate hooldus- ja abihooldustöötajate töötasud.

4.2 Soovitame paremini läbi mõelda teenusesaajate jõukohase ja mõtestatud tegevuste läbiviimised. Järelevalves läbiviidud vestlustest jäi mulje, nagu ei oleks see Hooldekodus päris kindel, kelle ülesanne see on ning mida tegema peaks. Soovitame mõelda just rohkem aktiveerivate tegevuste võimaldamisele, et hoida teenusesaajate füüsilist tegevusvõimet ning vaimset taset.

4.3 Vestlustest juhatajaga oli näha, kuivõrd tähtsaks peab ta hooldajate haridust ja täiendkoolitustel osalemist. Juhataja leiab vajadusel võimaluse, kuidas töötaja saaks vajaliku täiendkoolituse läbida ning julgustab neid juurde õppima.

(allkirjastatud digitaalselt)
Kristel Vallsalu
järelevalve juhtivspetsialist